MAR 19 1919

Izhaja vsak dan razen nedelj in praznikov.

Issued daily except Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravniški prostori: 2657 S. Lawndale av.

Office of publication: 2657 So. Lawndale ave. Telephone: Lawndale 4635.

LETO—YEAR XII. Cena lista je $4.00 Entered as second-class matter January 23, 1910, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. CHICAGO, ILL., sobota, 15. marca (March 15) 1919. Subscription $4.00 Yearly ŠTEV.—NUMBER 62.

Published and distributed under permit (No. 148) authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Chicago, Illinois. By order of the President, A. S. Burleson, Postmaster General.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act o Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

VAŽNA KONFERENCA V NEDELJO V PARIZU.

Jugoslovansko - italijanski teritorijalni spor in vojna odškodnina Nemčije dva glavna vprašanja.

WILSON ZOPET NA DELU.

Pariz, 14. marca.—Velika množica ljudstva je pozdravila predsednika Wilsona, ko se je danes zjutraj pripeljal na kolodvor Invalides. Formalnega sprejema ni bilo, toda ljudska množica ni bila nič manjša kot takrat, ko je Wilson prišel prvič v Pariz.

Polkovnik House je aranžiral za prihodnjo nedeljo važno konferenco med predsednikom Wilsonom in zavezniškimi ministrskimi predsedniki Clemenceaum, Lloyd Georgom, Orlandom in drugimi mirovnimi pooblaščenci. Razpravljalo se bo o važnih vprašanjih, med katerimi sta teritorijalni spor med Italijo in Jugoslavijo ter vojna odškodnina Nemčije najnujnejša.

Komisija za odškodnino se je zedinila, da bo imela Nemčija trideset let časa za izplačanje odškodnine, ki bo vsekakor znašala minimum 40 miljard; velik del odškodnine se lahko izplača v raznem blagu. Skozi vso dobo plačevanja bo Nemčija razorožena in pod nadzorstvom zaveznikov.

Včerajšnja pariška številka londonske "Daily Mail" piše, da bo Wilson moral prevzeti nalogo razsodnika med Italijani in Jugoslovani, ker druge poti ni za rešitev teritorijalnega vprašanja ob Jadranskem morju. Ravno ta list piše, da bo vprašanje Carigrada najhitreje rešeno, če Združene države prevzamejo kontrolo nad evropsko Turčijo in Dardanelami v imenu lige držav.

Vrhovni vojni svet je sklenil, da odide poljska divizija iz Francije v Danzig. Premirje med Nemčijo in Poljsko v Poznanju je bilo pretrgano, ker niso Nemci še umaknili svoje težke artilerije iz Danziga. Vojni svet še ni dovršil pogodbe glede nemške armade, mornarice in bojnih eroplanov. Odlok glede prostovoljske armade v Nemčiji je povzročil reakcijo v vojaških programih zavezniških držav; Francija in Italija se še vedno protivita sistemu prostovoljske armade.

V Bruslu se vrše pogajanja za odpravo finančne blokade proti Nemčiji. Finančna blokada je bila uvedena takrat, kakor gospodarska in je branila nevtralnim finančnim zavodom posojevati denar Nemčiji. Odprava blokade bo omogočila Nemčiji, da si izposodi denar v nevtralnih državah, s katerim bo plačala živila.

Komisija, ki je preiskovala teritorijalne zahteve Grške, je podala svoje poročilo, iz katerega je razvidno, da so ameriški delegatje proti temu, da Grčija dobila vilajet Smirno v Mali Aziji.

Iz Nemčije so prišli glasovi, da nemški delegatje ne bodo podpisali mirovne pogodbe, če bo zahtevala, da se ustanovi zajezdna država ob reki Reni in da Nemčija odstopi pristanišče Danzig Poljski.

KAMPANJA ZA POSOJILO SVOBODE BO TRAJALA TRI TEDNE.

Washington, D. C. — Zakladniški tajnik Glass naznanja, da bo kampanja za posojilo svobode in zmage trajalo skozi tri tedne. Kampanja prične 21 aprila in se zaključi dne 10. maja. Privatno je obvestil uradnike, da je to zadnje ljudsko posojilo. Razpisano bo mogoče do $5,000,000,000.

Zakladniški tajnik izjavila, da se je odločil za izdajo not, mesto da izda še neizdane obveznice po 4¼%, ki so bile že dovoljene.

VREME.

Chicago in okolica: v soboto dež in gorkeje. Vzhodni vetrovi. Solnčni vzhod ob 6:03, zahod ob 5:55.

SPOPAD MED AMERIČANI IN JAPONCI.

Washington, 14. marca. — Ameriški poslanik Reinsch v Pekingu je danes sporočil državnemu departmentu, da so se spopadli ameriški pomorščaki in japonski vojaki z bajoneti v Tien-Tsinu na Kitajskem. 200 Američanov je napadlo japonsko naselbino in udrlo v japonski konzulat. Boj je nastal, ko so Japonci prejšnji dan izzivali Američane. Dva Američana sta bila v spopadu ranjena. Ameriško poslaništvo preiskuje afero.

STRELJANJE V BERLINU SE NADALJUJE.

Spartakovci se še niso podali; 1200 je vjetih in včeraj je bilo 200 ustreljenih.

ZDRUŽITEV Z NEODVISNIMI SOCIALISTI.

Rotterdam, 14. marca. — Včeraj so pripeljali v Berlin 1200 spartaških vjetnikov; berlinske ječe so prenapolnjene. Med vjetimi je mnogo žensk, ki so obtožene, da so mučile ranjene vladne vojake.

Kodanj, 14. marca. — Nemške vladne čete so bile včeraj v ljutem boju s spartakovci v predmestju Lichtenberg. Zadnji so se umaknili z vzhodnega dela mesta.

(Včerajšnje poročilo iz Berlina v London, da so se spartakovci v Berlinu podali, torej ni bilo resnično).

Berlin, 14. marca. — Spartaške čete v Lichtenbergu so se včeraj bojevale s topovi in ognjemeti. Vladne čete so vjele večje število spartakovcev in mnogo je bilo ustreljenih na mestu. Dvesto vjetnikov, večinoma vojakov in pomorščakov, je včeraj korakalo z na hrbtu vklenjenimi rokami po ulici Unter den Linden v smrt. Vjetniki so prepevali revolucionarne pesmi ves čas, dokler jih niso, stoječe ob zidu, pokosile krogle iz pušk. Med vjetimi spartakovci je bilo zajetih tudi dvajset Poljakov. Delavsko-vojaški svet v Lichtenbergu, ki je sestal iz samih neodvisnih socialistov in spartakovcev, je razpuščen.

Berlin. — Richard Muller in Ernest Daumig, voditelja neodvisnih socialistov, sta zadnjo sredo dejala v razgovoru z ameriškim poročevalcem Ben Hechtom sledeče: "Ententa zapravlja čas, ker se pogaja za mir s sedanjo nemško vlado. Neodvisni socialisti so zdaj za sovjetsko obliko vlade v Nemčiji in dasiravno še vedno nasprotujejo nasilnim metodam spartakovcev, je njihov cilj kljub temu tudi naš cilj. Uvesti hočemo diktaturo proletarijata. Sedanja vlada hoče prinesti diktaturo buržoazije in z militaristično silo bi rada zadušila vsako gibanje nemškega delavstva. Toda Noskejeva zmaga nad štrajkarji v Berlinu je bumerang, ki potolče njega. Noske je pognal našo stranko na levico, kjer smo se združili s spartakovci. Vesti, da so spartakovci umorili 60 policistov v Lichtenburgu in druge slične vesti v vladnih glasilih so laži, s katerimi bi vlada rada opravičila preki sod in se poslužila tipičnih nemških militarističnih sredstev za potlačenje opozicije."

SHOD BREŠKOVSKAJE RAZBIT.

New York, N. Y. — Katarina Breškovskaja je govorila na shodu v družbi Oberouta, bivšega ruskega generala, ki se je vršil v Websterjevi dvorani. Govorila je proti ruskim boljševikom. Komaj je pričela govoriti, je nastal tak vihar v dvorani, da je morala prenehati z govorom. Policija je skušala napraviti red, toda njeno prizadevanje je bilo zastonj in shod se je razšel.

Poslušalci so bili Rusi.

ALI JE AMERIKA PLAČALA FRANCIJI RENT?

Senatni odsek za militaristične zadeve bo zahteval kongresno preiskavo; najemnina za vežbališča in davek za vodo.

INFORMACIJE IZ FRANCIJE.

Washington, 14. marca. — Neki senator, ki je član senatnega odseka za vojaške zadeve, je prejel podatke od uradnikov računskega biroja v vojnem departmentu, da je vlada Združenih držav plačala Franciji "rent" od naše armade, ko je bila ta na francoskih tleh ob času vojne za demokracijo. Senator bo zahteval, da kongres preišče to stvar. Na podlagi informacij bo preiskava zahtevala odgovor na sledeča vprašanja:

Ali je ameriška vlada res plačala 80,000 frankov za škodo, ki jo je povzročil topniški ogenj ameriških čet na hribu št. 204?

Ali je res francoska vlada naložila davek na ves materijal, ki je bil poslan iz Amerike na Francosko ameriškim četam?

Ali je res morala Amerika plačati za vodo iz naturnih studencev v bližini ameriških taborišč, ki so jo porabili ameriški vojaki?

Zbrani podatki kažejo, da je ameriška vlada baje plačala miljone dolarjev Franciji v obliki davkov, odškodnine in "renta" za zemljišča, na katerem so se vežbale ameriške čete, ki so pomagale Franciji poraziti sovražnika in brez katerih bi ne bila Francija z Anglijo in Italijo vred nikdar zmagala.

FINANCE V MEHIKI SO UGODNE.

Mehiko. — Mehiška vlada je izdala finančno poročilo za leto 1918. Poročilo izkazuje $149,141,378.65 skupnih dohodkov. Uvoznina je prinesla $90,874,696.08, izvoznina pa $37,637,908.43. Prebitek pošte znaša $4,375,073.43, brzojavnih naprav pa $3,851,953.26.

Drugi dohodki znašajo $12,401,842.

Ameriški kapitalisti so prosili, da jim vlada dovoli zgraditi čistilnico za petrolej v okolišu Tampica, ki bo največja na svetu.

RUSKI DELAVCI ZAHTEVAJO DEPORTACIJO.

Lawrence, Mass. — A. J. Muste, eden voditeljev tukajšnjih tekstilnih delavcev, ki so na štrajku, je v pondeljek obelodanil resolucijo ruskih štrajkarjev, ki se deloma glasi: "Zahtevamo, da se takoj odpro meje, da lahko odpotujemo domov v Rusijo, kjer sije solnce svobode, kjer je delavski razred gospodar svoje usode in kjer odmevajo pesmi delavske razredne svobode. Mi se ne bojimo deportacije, pač pa pozdravljamo čas, ko lahko odidemo brez ovir."

POVPREČNO IMA VSAK EMIGRANT $2,000 S SABO.

New York, N. Y. — Izredno veliko število potnikov tretjega razreda potuje v Evropo. Potniki so večinoma Italijani, Srbi, Španci in Slovani. Na tisoče jih vprašuje za potni list. Delali so zadnja štiri leta v municijskih tovarnah. Uradniki izjavljajo, da ima povprečno vsak emigrant do $2,000 s sabo, več sto med njimi pa ima več denarja.

S severne ruske fronte.

London. — Oficijelno poročilo sovjetskega vojnega stana v Moskvi se glasi — kakor javljajo iz Helsingforsa — da so sovjetske čete v januarju in februarju rešpkupirale večji del severne Rusije kot je vsa Francija. Poročilo se dalje glasi, da upajo boljševiki priti v Arhangelsk okrog 1. maja.

59 ŠTRAJKARJEV ARETIRANIH V TRSTU.

Trst, 14. marca. — Italijanske vojaške oblasti so ukazale aretirati 59 vodilnih štrajkarjev na tukajšnji poulični železnici. Postavljeni bodo pred vojno sodišče, ker so kršili naredbo vojaškega poveljnika, ki je zapovedal, da železniški promet ne sme biti ustavljen v pasu militarističnih operacij. Naredba predpisuje ostro kazen za stavkarje. Oblasti so naredile red.

250,000 TON ŽIVIL POSLANIH V EVROPO.

Amerika pošlje za 100 miljonov dolarjev živeža narodom onkraj morja.

PODPIRANI BODO TUDI JUGOSLOVANI.

Washington, D. C. — Živilska uprava je izdala poročilo o pomožni akciji, ki jo je izvršila po podpisanem premirju. Razdelila je do sedaj med lačne in potrebne 250,000 ton živeža, večinoma moke in masti. Takoj po sklenjenem premirju se je predsednik Wilson potrudil ,da je bilo iz izrednega vojnega sklada izplačanih $5,000,000 za živila. Kongres je dovolil nadaljnih $100,000,000 (sto miljonov dolarjev) za pomožno akcijo. Ta vsota bo izročena ameriški pomožni upravi in samoposebi se razume, **da bodo s to vsoto podpirali tudi Jugoslovane**. Sedaj ima pomožna ameriška uprava denar, da lahko z njim razpolaga, zategadel bo tudi lakota kmalu odpravljena v ogroženih krajih.

POSOJILO ZAVEZNIKOM.

Washington, D. C. — Nadaljna posojila zaveznikom so zdaj omejena na $1,158,000,000. Kongres je dovolil, da se jim lahko posodi do $10,000,000,000.

Dokler ne bo sklenjen mir, lahko dobe zavezniki še posojilo v vojne namene, po sklenjenem miru pa dobe posojilo, da kupijo ameriško blago v Evropi, ali kje drugje, pšenico pa po ceni, ki je določena v Združenih državah.

Zavezniki so prejeli do sedaj $8,840,657,000 posojila. Od te vsote še ni bilo izplačanih $410,939,000. Velika Britanija je prejela skoraj toliko posojila, kot vsi drugi zavezniki.

Stavke na Irskem.

London, 14. marca. — Položaj je zelo slab. Vlada se boji, da bodo osvobojeni republičanski poslanci zopet odprli parlament v Dublinu. Delavska situacija je taka, da je angleška vlada ne more več kontrolirati. Ni je industrije na Irskem, kjer ne bi delavci stavkali ali pa grozili s stavko in zahteve delavcev so take, da jih delodajalci ne morejo sprejeti, ako nočejo propasti.

Mehiški kongres se snide 1. maja.

Washington, D. C. — Carranza je sklical mehiški kongres v izredno zasedanje 1. maja v svrho, da sprejme potrebne postave glede oljnih vrelcev in zakone, ki imajo uveljaviti novo ustavo, kar se tiče delavskega in socialnega blagostanja in ustanovitev državne centralne banke.

Nemškoavstrijska skupščina za združitev z Nemčijo.

Amsterdam. — Poročilo z Dunaja se glasi, da je narodna skupščina Nemške Avstrije soglasno sprejela predlog vlade, da se Nemška Avstrija proglasi za demokratično republiko, ki je del nemške republike.

INFLUENCA RAZSAJA V RUDARSKIH NASELBINAH.

Frederick, Colo. — V tukajšnjih rudarskih naselbinah razsaja influenca in na nji je obolelo nad petdeset oseb. Zaprte so šole, biljardnice in cerkve. V poštnem uradu je dovoljenih hkratu le pet oseb.

REZULTAT SUBMARINSKE VOJNE.

Potapljače spravile 20,000 življenj in za $8,000,000,000 ladij in blaga na morsko dno.

ANGLIJA JE NAJVEČ TRPELA.

New York, N. Y. — Pet in trideset odstotkov **nenemškega trgovskega brodovja leži na dnu** morja. Take so posledice svetovne vojne. Dasi predočimo izgubo trgovskega brodovja, si mislimo pet tisoč ladij, ki nosijo skupaj petnajst miljonov ton teže.

Večina ladij počiva v Atlantiškem oceanu. Največjo izgubo ima Velika Britanija. Izgubila je na ladjah desetkrat toliko kot Združene države, ali dvakrat toliko kot vsi zavezniki.

Mornarski list "The Rudder" pravi v marčni izdaji, da izguba znaša v denarju $8,000,000,000, v človeških življenj je pa bilo izgubljenih do 20,000.

Lahko se pa reče, da je bila polovica ladij napadena od potapljač ali pa je udarila na sovražne mine. Pri tem niso vštete ladje centralnih sil. Potapljače so napravile pet in sedemdeset odstotkov škode. V mornariških krogih pravijo, da se v mirnem času ne pogrezne v petdesetih letih toliko ladij, kot bo šlo na dno v štirih vojnih letih.

Številke govore, kako hude so bile izgube Velike Britanije. Prvega avgusta 1914 so angleške ladje nosile 19,256,766 ton, ali 45 odstotkov vse ladijske teže, če odbijemo proč ladje centralnih sil. Velika Britanija je izgubila 9,043,744 ton, ali 46.9 odstotkov od svojega trgovskega brodovja.

Združene države so izgubile 911,854 ton od svojih 7,0928,688 ton. Od splošne izgube odpade na Združene države šest odstotkov, od sovjega brodovja so pa izgubile 115 odstotkov.

Ostali zavezniki in nevtralci so izgubili 5,112,263 ton od 15,255,925 ton, ali 34 odstotkov od celote, 33.5 odstotkov pa na svojih ladjah.

Ko je končala vojna, je Združenim državam ostalo 7,000,000 ladijskih ton, Veliki Britaniji pa 10,000,000 ton ali toliko, kot drugim zaveznikom in nevtralcem.

V letu 1918 so zgradili toliko ladij, da bi nosile 3,000,000 ton. V normalnem času bi za zgradbo ladij potrebovali pet let.

Zguba $8,000,000,000 v denarju, ne pomeni, da so bile potopljene ladje toliko vredne ,ampak izguba se deli takole: Izguba ladij nekaj nad $3,000,000, potopljeno blago $1,500,000,000 in $2,500,000,000 tvori izguba na proizvajalni moči. V tej izgubi na proizjavalni moči so vštete dividende davki, uvoznina, mezde itd.

Izgubo nam detajlirano predočuje naslednja tablica:

	Združ. države.	Velika Britanija	Drugi zavezniki in nevtralci
Vrednost ladij ($200 tona)	$192,216,000	$1,808,748,000	$1,622,452,600
Vrednost blaga ($100 tona)	91,185,400	904,374,400	511,226,300
Lastnina, denar, življenje ($10 tona)	9,118,540	90,437,440	51,122,630
Proizvajalna moč ($7 tona)	184,035,122	1,840,331,217	769,521,023

Številke govore bolj jasno, kot se more povedati z besedami, kako veliko izgubo so povzročile potapljače. Najpametnejše bi bilo, da se graditev potapljač ustavi po vsem svetu, saj potapljače ne služijo trgovini, ampak so le uničevalno orožje z velikim učinkom. Odvisno je seveda od mirovne konference, kakšna sodba bo izrečena nad njimi. Če mirovna konferenca odpravi potapljače, se ne bo nobeden pameten človek jokal za njimi.

NESREČA V LADJEDELNICI; 20 OSEB RANJENIH.

San Pedro, Cal. — 20 delavcev je zadovilo zelo težke poškodbe, ko je na ladji "West Carnival", ki so jo pripravljali, da jo spuste v morje, razpočila posoda za umetni plin. Vzroki, ki so povzročili nezgodo, niso znani.

KAJ VSEBUJE TRUMBIČEV MEMORANDUM?

Rim. — Italijanski parlament je bil zadnji pondeljek zaključen do 3. aprila. 50 poslancev je predložilo zahtevo, da Italija anektira Split v Dalmaciji. Šef generalnega štaba italijanske mornarice kategorično zanika, da je res, kar trdi dr. Trumbić, jugoslovanski zunanji minister, glede italijanske mornarice v svojem memorandum, ki ga je poslal predsedniku Wilsonu.

ŠVEDSKI SOCIALIST O POLOŽAJU V RUSIJI.

Zavezniška blokada in intervencija ovira boljševiške eksperimente; rdeča armada v dobrem stanju.

ŽEPNE URE NAMESTO KRIŽCEV.

Stockholm. — Odvetnik Punterwold, član komisije, katero je poslalo desno krilo švedske socialistične stranke na Rusko, da preišče tamošnje razmere, poroča:

Ko smo prišli v Petrograd prvi teden v februarju, je bil v mestu mir. Vesti o izgredih, ki smo jih slišali na Finskem, so bile neresnične. Med ljudstvom je precej nezadovoljnosti in slišati je bilo govorice o protirevoluciji. Nezadovoljnost pa ni organizirana in izvira večjidel iz pomanjkanja živil. Vendar se pa ni bati protirevolucije; v Petrogradu, Moskvi in v drugih mestih imajo boljševiki absolutno kontrolo in nobena druga politična stranka ni v stanu priti na površje. Boljševiki so siloma razpustili vse nasprotne stranke, pregnali voditelje in zasegli vse listine in članske imenike.

Pomanjkanje hrane je zelo veliko. Ako hočemo dati pravo sliko sedanjega položaja v Rusiji, moramo začeti z lakoto. Če pa vprašaš kogarkoli, kaj je vzrok lakote, dobiš povsod enak odgovor: "Kruha manjka zato, ker je sovjetska Rusija odrezana od svojih največjih žitnic v Ukrajini in Sibiriji. Boljševiki so sicer zadnje čase zajeli veliko zalogo koruze v severni Ukrajini, ali vsled desorganiziranih železnic in pomanjkanja vagonov je ne morejo hitro transportirati na sever in kamor je treba. Izmed 7000 lokomotiv v sovjetski Rusiji je 4500, ki niso bile več za rabo — ali kakor pravijo, bile so "bolne" — že v novembru; od tega časa je pa "zbolelo" še mnogo več lokomotiv. Omejena prehrana je tako oslabila delavce, da je silno padla njihova delovna zmožnost. Kar je v normalnem času pred vojno naredil en sam delavec, je treba za tisto delo zdaj tri ali štiri delavce. Inženirji in drugi delavci na železnicah se utrudijo po treh, štirih urah dela in potem morajo počivati.

Vprašal sem sovjetskega komisarja, zakaj ne dobe strojniki in njihovi pomagači, ki popravljajo lokomotive, več živeža dnevno, toda odgovor je bil, da je to zaenkrat nemogoče, ker potem bi bili prikrajšani drugi delavci in pravica enakosti bi bila kršena; delavci itak dobe največji živežni odmerek. O tem vprašanju se je tudi razpravljalo na zborovanju petrogradskih sovjetov in zahteva strojnikov za večji odmerek hrane je bila zavržena.

Po mojem mnenju je vodstvo delavske vlade v Rusiji zelo pomanjkljivo na praktični upravni kapaciteti. Kadar se nastavljajo osebe na odgovorna mesta, se najprvo vpraša, koliko let je kandidat prebil v ječi in v Sibiriji pod carizmom in kako dober revolucionar je, dočim so njegove zmožnosti za dotično delo postranska stvar.

Ne smemo pozabiti, da socialna demokracija na Ruskem ni nikdar imela prilike, da bi si bila pridobila izkušnje pri kakšni političnih ali industrijalni upravi.

(Dalje na 3. strani, 4. kolona)

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi **se ne vračajo.**

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) in **Canada $4.00 na leto,** $2.00 za pol leta in $1.00 za tri mesece; Chicago **$5.50 na leto, $2.75 za pol** leta, $1.40 za tri mesece, in za inozemstvo **$7.00.**

Naslov za vse, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2657 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovenic National Benefit Society.

Owned by the Slovenic National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) **and Canada $4 per year;** Chicago $5.50, and foreign countries **$7.00 per year.**

31

Datum v oklepanju n. pr. (March 15-19) poleg vašega imena in naslova pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovito jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

ITALIJANSKA IMPERIALISTIČNA PROPAGANDA V NOVI OBLEKI.

Italijanski imperialisti so vrgli "zgodovinske dokaze", s katerimi so dokazali, da Dalmacija, Istra, Hrvatsko, Primorje, Reka in Trst pripadajo Italiji, med staro in obrabljeno šaro. Le semintje se jih dotaknejo od daleč, ker so mogoče prišli do prepričanja, da dokazi, opirajoči se na pergamente kraljev iz temnega srednjega veka, ne morejo veljati v dobi demokracije.

Zdaj nastopajo popolnoma v novi obleki.

Njih glavni rgument je, da je avstrijska mornarica imela dobro kritje v dalmatinskih otokih, izza katerih je napadala italjansko obrežje. Ne bomo se puščali v resničnost te trditve, ker je že francoski admiral odgovoril, da se ni mogla avstrijska mornarica nikamor ganiti, ker jo je blokiralo zavezniško bradovje, ali ker je italjanska mornarica imela ravno tako ugodno priliko izrabiti te otoke za svoje kritje. Naša naloga ni kritizirati manevriranje mornaric, ampak dolžnost naša je povedati, da tak "dokaz" ne more odločiti, da naj teritorij, ki ga zahtevajo imperialisti, pripade Italiji.

Fakt je, ki ga ne morejo utajiti imperialisti, da danes ni več Avstrije in logična posledica tega je, da tudi ne ekzistira avstrijska mornarica. Če ni Avstrije, ne postoji nevarnost za Italijo, da jo Avstrija napade, in zato je smešna trditev imperijalistov, da zahtevajo za obrambo Italije ves svet od Triglava prek Idrije, Postojne, vso Istrijo, Hrvaško Primorje in Dalmacijo doli do Boke Kotorske.

Italijanski imperialisti ne morejo vendar trditi, da bo Jugoslavija ogrožala Italijo. V Jugoslaviji je polovico manj prebivalcev kot v Italiji. Znano pa je, da v vojni ne odločijo le kanoni in puške, ampak zelo odločilno je število bojevnikov. Italija lahko postavi še enkrat toliko bojevnikov na bojišče kot Jugoslavija.

Imperijalisti očitajo, da so se proti italijanski armadi najbolj besno bojevali Jugoslovani. Če je to resnica, potem si ne moremo tega pojava razlagati na drug način, kot da so avstrijski avtokratje po svoje izrabili londonsko pogodbo, kajti neutaljiva resnica je danes, da Slovenci in Hrvatje na severni fronti proti Rusiji niso bili bojeviti in da jih je veliko število služilo v českoslovaški armadi. Ako bi bila Italija ob svojem vstopu v vojno podala izjavo kot Združene države, bi Jugoslovani najbrž odprli italijanski armadi vrata na stežaj v srce Avstro-Ogrske in vojna bi bila kmalu po vstopu Italije vanjo končana. Tako je pa avstrijska avtokracija izrabila londonsko pogodbo in nahujskala na umeten način Jugoslovane proti Italiji.

Dogodki govore, da se je bojeviti duh Jugoslovanov po vstopu Združenih držav v vojno na italijanski fronti spremenil in obenem se je spremenilo tudi mišljenje ljudstva v jugoslovanskih deželah.

Jugoslovanski polki so postali nezanesljivi, dezertacije v sovražni tabor so se množile, doma se je pa jugoslovansko ljudstvo pripravljalo na revolucijo, ki je izbruhnila se pred podpisanim premirjem z avstrijskimi generali. Revolucija v jugoslovanskih deželah je spremenila položaj čez noč.

To so fakta, prek katerih ne pojde noben zgodovinar, ki bo hotel pravično opisati zadnje dneve poginjajoče črnožolte monarhije.

Če nima Italija agresivnih namenov proti Balkanu, čemu ji bo Dalmacija, dežela, ki jo loči morje od glavne dežele? Dalmacija, če ne služi Italiji za kontrole trgovine dežel, ki leže za njo, nima z gospodarskega stališča pomena zanjo, ako odštejemo premogove rudnike pri Sibeniku in kalcija karbida in ribje bogastvo. Za Jugoslavijo je pa vse obrežje od Devina doli do Boke Kotorske važno z gospodarskega stališča. Brez tega obrežja je Jugoslavija gospodarsko ubita, ker so ji zaprta pota do morja. Jugoslaviji ni radi tega do obrežja, da bo lahko agresivna napram Italiji, ampak ker potrebuje to obrežje za razvoj svojega gospodarskega življenja, svoje industrije in poljedelstva. Če kdo Jugoslaviji podtika druge namene, ne pozna jugoslovanskega ljudstva, ali pa hoče s takimi podtikljaji prikriti svoje imperialistične namene.

DOPISI.

Aurora, Minn. — Tukajšnje društvo je priredilo 2. marca t. l. dramatično predstavo, katere se je ljudstvo udeležilo v velikem številu, za kar jim gre vsa čast in hvala. Dvorana je bila polna do zadnjega kotička. Iz tega se ravidi, kako se ljudje zanimajo za dobre slovenske igre.

Prebiram marsikatere slovenske časopise in tako mi je prišel v roke tudi časopis 'Glasilo K. S. K. J.'' v katerem tako ostudno napada SRZ, voditelje in miljonski sklad. Posebno skrbi neke kozle in jezuite ,kaj bodo počeli s skladom, katerega sedaj nabirajo. Toda pri tem nem islijo, da sami sebe v blato vlečejo, v katerem bodo ostali.

Jaz ne razumem, kako da si sploh upajo tako nesramno napadati in blatiti osebe, katere so storile v enem dnevu več za slovenski narod ,kot so pa ti v celem svojem življenju. Zelo skrbijo tudi, koliko varščine so položili oni, kateri imajo opraviti z denarjem, nabranim za miljonski sklad. No, gospoda, to pa vas prav nič ne skrbi. Slovenci, smo že velikokrat darovali in prispevali za marsikatero stvar, pri katerej so vedno imeli od Boga poslani dušni voditelji vso vodstvo toda do sedaj nam še niso podali prav nobenega pravega računa. In sedaj najbrže iz same nevoščljivosti, ker vidite, kako ljudje darujejo tisočake za narodno stvar, pri kateri nimate vi niti tolko opraviti, kot je za nohtom črnega, iz same nevoščljivosti stresate svojo jezo. Toda tudi to vas bo minulo, kot starega konja dirjanje. Izprevideli bodete, da vas je ljudstvo izpoznalo in da ste odigrali svojo vlogo med ameriškimi Slovenci. Niso več tako neumni, kot so bili pred časi, da bi se vam dali voditi za nos. Obrnili vam bodo hrbet in šli za ciljem, katerega so si sami izbrali. Dovolj dolgo ste zlorabljali v svoje umazane jezuitske namene. Čim bolj se bodete zaletovali v zavedne ljudske množice, tem hitreje bodete odigrali. Seveda v zadnjih hipih se poslužujete vseh mogočnih sredstev, da bi se obdržali še nekaj časa na površju, toda prepozno. Vedite, kaj pravi pregovor: Kogar hočejo bogovi pogubiti, ga oslepijo. In tako je tudi z vami.

Občeval sem že dovolj z ameriškimi Slovenci in izpoznal sem, da se bliža čas bliskovito naglo, ko se bo priprosti slovenski narod znebil raznih farizejev, svetohlincev in intrigantov. Ko sem nabiral prostovoljni narodni davek, me je marsikdo vprašal, ali je kak duhoven tudi pri tej stvari. Odgovoril sem, ker nisem vedel, kaj da to pomeni :"Žal, teh pa ni zraven'''. "O, sedaj pa dam, ko bi bili pa ti zraven pa ne bi nič dobil.''' Toliko kredita imate še pri ljudeh. Kajti pravili so mi ,da kjer je duhoven zraven, da se vedno nabira in nabira, da ni nikdar dosti in nikjer drugje nobenega vspeha razun v njih blagajni.

In ravno radi tega, ker nimate nikdar dovolj in ker nikdar ne daste nobenih natančnih računov, vas je narod zapustil in obrnil hrbet? Pridružil se je drugim voditeljem, o katerih je prepričan, da jim je osebna korist le postranska stvar in da vse žrtvujejo za narod. O katerih poštenih ciljih se je prepričal in bi se že prej, ko bi vi se ne posluževali tako umazanih sredstev in jih tako blatili. Toda narodu so se oči odprle in izpregledal je. Ne pomaga vam nobena stvar več. Imate še peščico kimavcev za sabo, imejte jih, privoščimo vam jih.

Pozivljem rojake, kateri ste za pravično stvar, katerim je mar svoboda in prostost Slovencev v stari domovini, da se še tesneje oklenejo SRZ in njenih voditeljev ter delujejo za pravično stvar. Vedite, da so naši nasprotniki, to je nasprotniki SRZ obsojeni od naroda samega in da so odigrali svojo ulogo, ker so si sami izkopali grob, v katerega se bodo vlegli, kot avtokracija sveta, katera je predolgo pila ljudsko kri in še naslajala pri tem.

Slovenske dopisnike pa prosim, da naj pišejo iz vseh krajev vtem smislu, da ne bo kateri mislil, da so samo v Chicagi osebe, katere obsojajo podlo napadanje in intrige nekaterih Rasputinov, ampak da obsoja to podlost vsak pošten in zaveden Slovenec. Samo nekaj mož ne more storiti vsega. Bolj ko bodete dopisovali in obsojali to početje, tem bolj bo slovenski narod prepričan, na kateri strani je pravica. John Fende.

Chicago. Ill. — Viharni sušec je tu in nas pridno zaklada z zadnjimi ostanki zimskega konfetija, da se nam bolj zdi. kot bi se bližali Božiču, kakor pa Velikinoči. Slovenski delavski Sokol "Chicago", pa kljub temu kaže vse znake pomladne svežosti. Nedavno temu je priredil prav dobro uspevano javno telovadbo, združeno z veselico, za bližnjo bodočnost nam zopet pripravlja nekaj lepega. Za miljondolarski sklad S. R. Z. je poslal skupaj cel stotak, brez ozira na to, da so posamezni člani in članice Sokola še posebej nabirali in darovali v omenjeno svrho. Aktivnih sokolov in sokolic sicer ni veliko, če vpoštevamo, da živi v Chicagi več tisoč Slovencev, imajo pa lepo vrsto naraščaja in precej podpornih članov. Gotovo pa jih v kratkem pristopi še več, ko se seznanijo bolj natančno z idejo sokolstva in napredno mladino, ki se zbira v tem društvu.

Zadnjo soboto je priredil naš Sokol prav prijetno zabavo za svoje člane in prijatelje. Bil je banket in pristna domača zabava ob enem. Tamburaški zbor 'Lira'' izvabljal je iz drobnih strun take sladke melodije, da sem v čašo kave vsul le pol žličice sladkorja, mesto zvrhane, ker sicer bi bilo presladko. Morda so kaj vplivali na to tudi sladki obrazki in nasmeški naših brhkih sokolic, božanski "flancati" in potice in sladka grozdja kri. Celo stvar do dna 'pregruntati'' je teško ali celo nemogoče. Na vsak način gre zvrhan koš priznanja našim rožicam, ki niso samo izvrstne družabnice, fine pevke, plesalke in telovadke, ampak tudi "A — No 1'' kuharice. In prijatelji moji, to šteje, posebno pri "pečlarjih''', ki le na vsake svete čase enkrat namerijo na kaj takega! "Zunaj je nevihta vila, sneg na okna je drobil, midva pa sva se ljubila, lep večer je nama bil. . .''' (Da ne bo kakšen puritanec mislil kaj pregrešnega, moram pojasniti, da midva s potico, oziroma midva z rdečeličnο kupo). Zelo ginljiv je bil tudi pogreb rajnega Kurenta. Koliko krokodilovih solz se je potočilo, koliko dragocenega kadila je šlo v zrak: (Ne smete pozabiti da ni dobiti dandanes količkaj krščanske smodke izpod 10 centov ameriške veljave). Bradati derviši so mu popevali v jugoslovanskem in esperantskem "lengviču'', drugi so mu brali levite kar v civilu, brez žalnih uniform, mi pa smo se solzili, kot da imamo kontrakt — od smeha seveda.

Sicer pa, kaj bi človek "cunječikal'' na dolgo in široko, če se lahko ob kratkem pove, da je bila zabava docela neprisiljena in da je izpadla nad vse pričakovanje dobro. Domov se ni skoro nobenemu mudilo in "ko beli dan na okno trkal s prsti je srebrnimi''', bili smo še vedno "tam''. Prijetnih spominov ni izbrisala niti snežena burja, s ktero sva se "zavila'', brž ko sem stopil na cesto, niti jih nisem zgubil v snežeuih zametih, preko kterih sem proizvajal sokolske vaje proti domu.

T—c.

Nokomis, Ill. — Glede delavskih razmer ne morem kaj posebnega poročati, ker smo pričeli tudi tukaj bolj počasi delati. Nekateri premogokopi obratujejo po dva, eni po tri dni. Radi tega se bolj malo zasluži kar je zelo neprimerno sedanjemu času, ker je taka draginja .

Glede društvenega napredka tudi ne morem dosti poročati. Držimo se vsi bolj zaspano. Sicer imoma nekaj podpornih društev, ki so pa na istem stališču, kot so bila preje. Ustanovili smo tudi pevsko društvo zmešanim zborom in godbo na 'drat''.

Imeli smo tudi socijalistični klub, kateri se je pa razdrl, ker se člani niso strinjali z zdelovanjem eksekutive. S. S. Z. Kajti večina tukajšnjih rojakov je nezavedna z ozirom na sedanjo politično stališče in se drže nevem kakega programa.

Kar se tiče tukajšnjega družabnega življenja, se še dosti dobro razumemo. Samo včasih, kadar se navžijejo neke vrste pijače, katere imena ne vem, postanejo jako dobri telovadci, rokoborci in ne vem kaj še. Sploh vseh muh so polni.

Sedaj ko je minul predpust se nekateri držijo zelo kislo ker so morali na pepelnično sredo vleči ploh. Meni pa ni prav nič žal, da sem ga. Kajti žalostne čase bi imel, ako bi bilo tako, kot je tukaj. Marsikateri si pa drugače misli. Seveda kolkor glav, toliko misli, je rekel Rizničan.

John Dolinar.

Greensburg, Pa. — Iz tukajšnje naselbine se le redko kedaj čuje. Menda so vsi tukajšnji dopisniki preveč zaposleni z drugimi stvarmi.

Sicer kaj posebnega nimam poročati, ker od kar so nam dali neprostovoljne počitnice, se ne opazi toliko živahnosti ne na društvenem polju in v družabnem življenju. Kajti, kakor hitro je bilo podpisano premirje, takoj so pričeli odpuščati delavce ali pa delati samo s polovičnim časom. Kar je bolj majhnih premogokopov, so večinoma vse zaprli za nedoločen čas, v večjih pa delajo po tri do pet dni na teden.

Kar se tiče društvenega napredka, ne morem dosti poročati. V enem oziru lepo napredujemo, kajti ustanovili smo tudi socijalistični klub, št. 214 SSZ, za katerega se rojaki še dosti dobro zanimajo. Tem potom pozivljam vse rojake, kateri še niso člani tega kluba, da se mu pridružijo. Seje se vrše vsako prvo voboto zvečer od sedmih do devetih zvečer v prostorih rojaka Mike Pavlina v Carbon, Pa.

Ta predpust smo imeli samo eno poroko in 'ofcet''. Poročil se je namreč rojak John Mahone z gospodično Francis. . . Drugi so se menda vsi ustrašili kake krize, da se niso hoteli.

Poročevalec.

Cleveland, O. — V prvi vrsti moram omeniti kampanje za miljonski sklad, kako je izpadli tukaj v tem delu mesta Clevelanda. Sicer ne morem reči, da smo med prvimi, toda zadnji pa tudi nismo. Kljub temu, da imamo tukaj veliko nasprotnikov, ki so se menda zakleli, da uničijo SRZ in ki na vse načine delujejo, kako bi nasprotovali pri tem tako plemenitem delu. Blatijo, denuncirajo, lažejo in obrekujejo, da jim ni para. Sploh prekašajo vse, samo da bi dosegli vsaj nekaj. Toda zastonj je njih trud. Lažejo naokrog, da se kar kadi in pravijo, da s tem denarjem živi gl. tajnik Terbovec in najbolj aktiven na tem polju Etbin Kristan in da se le za te dva nabira denar in nikogar drugega. Ako to ni nesramna laž, potem pa ne vem kaj je. Toda, ko bi začel pri nasprotnikih SRZ nekoliko bolj natančno ogledovati, kako si delijo denar kakor je zadnjič pisal Marjanovič, bi marsikateri debelo gledal. Seveda, tam je bilo vse pod patronanco nekaterih 'svetih'' mož in je bilo vse dobro. Pri vsem tem njihovem obrekovanju in lažmi ne bodo dosegli ničesar drugega ,kot to, da jih bo narod prej zavrgel in obsodil kot izdajalce njih lastnega naroda. Toliko so preslepljeni od same zavisti in škodoželjnosti, da ne vidijo niti več trpljenja našega naroda v stari domovini. Nasprotnikom SRZ je vseeno, kakšno življenje v kakih političnih razmerah, da žive Slovenci v starem kraju.

Tukajšnjim rojakom, v tem delu mesta pa svetujem, da naj si vzamejo za vzgled naselbino Collinwood in da naj posnemajo tamkajšnje rojake pri delovanju za SRZ. Kolikor mi je znano in lahko sklepam, bo ta omenjena naselbina ena izmed prvih slovenskih naselbin pri nabiranju prostovoljnega davka za miljonski sklad SRZ.

Omeniti moram tudi veselico društva "Nanos''' št. 264 SNPJ ki se je vršila prvega marca t. l. Vsa prireditev se je izvršila v najlepšem redu in v obče zadovoljstvo vseh. To veselico so posetili tudi rojaki iz vzhodnega dela mesta in celo iz oddaljenega Collinwooda, ker so vedeli, da je čisti dobiček namenjen za blagajno SRZ. Izreči moram najprisrčnejšo zahvalo družini oziroma rojaku M. F. Hren za darovanega janca, kateri je bil prodan na javni dražbi in na ta način pripomogel do tako lepega vspeha z ozirom na finance. Istotako se moram zahvaliti članicam društva ,katere so pripravile toliko pravih pristnih slovenskih slaščic — potice in druge podobne stvari, in ker so tako pridno delale v kuhinji. Istotako ne smem pozabiti veseličnega odbora, ki se je toliko trudil, da se je vsa veselica izvršila v tako lepem redu in da smo imeli tolik uspeh. Sploh hvala vsem, ki so pripomogli do tako lepega uspeha.

Čulo se je tudi že nekoliko kritike napram veseličnemu odboru od gotove strani, toda ne vem zakaj?

V tukajšnjem delu mesta se je ustanovilo tudi novo pevsko društvo "Slava'', ker mogoče kateri misli, da je to društvo že zaspalo in da sploh ne deluje .Toda, kakor sem čul od gotove strani, nas namerava presenetiti ta zbor z otvoritveno veselico, na kateri se bo vprizoril tudi nekak dramatični prizor. Tako se nam obeta zopet krasna zabava, na kateri bomo imeli priliko slišati lepo donečo slovensko pesem, katera nas vedno oživi in navduši za delovanje za prostost in svobodo našega naroda. Kolikor je meni znano, društvo lepo napreduje in vsa čast pevovodju rojaku Simčiču, ki se trudi, da privede to novo ustanovljeno društvo do lepega uspeha. Sicer pa vsa čast zboru, ki se trudi, da nam bo zapel nekaj krasnih slovenskih pesmi. Kličem vsem članom tega zbora, da neustrašeno naprej deluje do zaželjenega uspeha.

Opazovalec.

Opomba ured. — Ker smo dobili ta dopis prepozno, nam ni bilo mogoče ga priobčiti v tedenski izdaji.

De Pue, Ill. — Delavske razmere v tej naselbini dosedaj še niso tako slabe, kot se čuje iz drugih naselbin. Tukajšnja tovarna za cink obratuje še vedno s polno paro. Seveda delo se pa ne dobi tako lahko, in radi tega ne svetujem nikomur, da bi sem prišel za delom.

Kar se tiče društvenega napredka je vse pri starem. Seveda je še veliko rojakov, ki niso pri nobenem podpornem društvu. Pozivljam vse te rojake, da pristopijo h kakemu podpornemu društvu, ker človek nikdar ne ve, kje in kedaj ga čaka nesreča.

V tukajšnji naselbini je precej rojakov, kateri se zanimajo za politično gibanje, posebno z ozirom na naše rojake v stari domovini. Toda kaj pomaga, ker je pa tudi precej takih, katerim je vse to deveta španska vas. In ravno oni Slovenci se najbolj zanimajo za celo gibanje SRZ, kateri so že tukajšnji državljani, in ki so že izbrali svojo domovino. Toda oni, kateri že vežejo svoje cule in komaj čakajo, kedaj da bo prvi parnik odplul proti njih stari domovini, ti pa mesto, da bi molčali in ne opravljali in se lagali, pa še kritizirajo vso to stvar in poleg pa še ne marajo nič prispevati. Ne vem, kaj si taki "rojaki''' mislijo.

Zahvaljujem se najsrčnejše vsem onim, kateri so prispevali za miljonski sklad.

Devetega marca smo imeli v La Salle nekak narodni praznik. Kajti 'Slov. izobr. in podp. dr. Triglav'' iz Jolieta, Ill., je namreč priredilo v "Slov. Nar. domu'' krasno igro "Legijonarji''.

Te prireditve se je udeležilo veliko število Slovencev in dvorana je bila nabito polna. Prišli so Slovenci iz Jolieta, De Pue, Oglesby in celo iz Milwaukee. Vsa prireditev je izpadla najbolje v vsakem oziru. Občinstvo je bilo zelo zadovoljno s krasno prireditev. Igralci so vsi dobro izvedli svoje uloge, kolikor morem jaz presoditi. Pred. in po igri je nam sviral izvrsten P. Ahačičev orkester. Perd začetkom igre je zapelo pevsko društvo 'Soča' nekaj tako krasnih slovenskih pesmi,. "Kadar mlado leto, Slavček in Jadransko morje.''

Vsi tukajšnji rojaki želijo, da bi nas zopet presenetili s kako lepo slovensko narodno igro.

Vsem članom društva "Triglav'', pa kličem le tako dalje po začrtani poti in upam da bo prišla tudi v Joliet zora zavednosti in naprednosti.

Math Vogrich.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

J .P. Export, Pa. — Seveda sedaj lahko dobite druge državljanske papirje. Vložite prošnjo zanje pri tamkajšnjem okrajnem sodišču.

BELA VRANA.

Springifeld, Ill.—Chas. Williamson iz Wheatona je pustil službo, ki je nosila $3000 na leto. Za vzrok je navedel domotožje. V službi je bil le tri dni.

NOVICE IZ JUGOSLAVIJE.

IZ URADA TISKOVNEGA ODSEKA SRZ.

Slovenski socialni demokratje in Wilson. — (Ljubljanski "Naprej" je 12. decembra 1918 prinesel sledeči članček o Wilsonu na temelju neke vesti, da se ameriški predsednik ne bo udeležil mirovne konference):

"Ves svet je občudoval dosedanjo konsekventno politiko velikega državnika in demokrata Wilsona. Njemu se ima zahvaliti ententa za eminentno zmago na evropskih bojiščih in njemu se ima zahvaliti tudi človeštvo, da se je po njegovi zaslugi prej končala strašna štiriletna vojna; njegova načela so ustavila krvavi tok trpečih ljudstev širom sveta, kajti on je izrekel besedo, ki je sicer morala prej ali slej na dan, besedo o samoodločbi narodov in besedo o zvezi narodov, ki je bliskoma prešinila vsa ljudstva, armade in narode. Kot razočarajoča iskra je njegova beseda posvetila v temni, hinavski ustroj dopredvojnih in medvojnih držav, pokazala je v jarki luči vso korupcijo in krivičnost v krmarenju državnih ladij ter z gigantsko silo razkrojila vse pričujoče elemente v dobre in slabe: V evropskih državah, ki so bile gnile že na zunaj in znotraj, je nastal polom in razpadle so kakor staro poslopje, ki ga podere sila časa.

Velike nade pa so predvsem stavili v Wilsona mali narodi, teptani gospodarsko in politično, saj je ravno njim veljala ona silna beseda: samoodločba! Svesti si njene gigantske sile in prerojeni v trpljenju so ti narodi z velikanskim razmahom razvili vse svoje sile in moči in se odrešili. Nismo se varali o njem doslej, kajti ker je Wilson izjavil, je tudi moško, prav ameriško izvedel vsako svojo obljubo. Tako smo tudi mi upali, da bo ta energični mož na mirovni konferenci s svojo genialnostjo in svojo besedo duševni voditelj razprav in pogodb. Saj bi ravno sedaj, ko so naši sedanji sosedje zasedli velik del naše zemlje, potrebovali njegovega posredovanja in njegove moške besede. Amerikanci so bili oni, ki so rešili naše reške ladje iz italijanskih rok in jih postavili pod mednarodni prapor; njih interes torej ni, da bi nam delali krivdo.

Zato nas je neprijetno iznenadila vest, da Wilson ne bo osebno prisostvoval mirovni konferenci, marveč bo le od daleč v stiku z njo. Na ta način izgubi Wilson neposredni vpliv pri razpravah na mirovni konferenci in marsikaj, na kar bi utegnil vplivati s svojo prisotnostjo, bo odpadlo, ker bo izgubil vsled svoje odsotnosti iniciativo za sovje ideje in predloge. Ne vemo sicer, jeli ta vest resnična ali ne, na vsak način se pa ne moremo ubraniti pesimističnega vtiska. Ta vest je hudo ranila naša čuvstva, ki smo jih gojili do mogočne iniciativne besede predsednika Wilsona."

Naredba italijanskega vojnega poveljstva v zasedenem ozemlju. — Trst, 10. dec. Armadni general in vrhovni poveljnik italijanske armade Diaz je dal razglasiti naslednjo naredbo: Člen I. V ozemlju, zasedenem po kraljevi armadi preko mej kraljestva, ostane za vsak primer avstroogrska valuta še nadalje v veljavi. V tej valuti bodo izplačevale vojaške in druge javne blagajnice plače, druga nakazila in podpore v prid osebam na zasedenem ozemlju. Člen II. Izmenjava med italijansko in avstroogrsko valuto se bo vršila do novih odredb na podlagi razmerja 40 centisimov od lire za eno krono. Člen III. Na podlagi razmerja, določenega v prejšnjem členu, bodo smele vojaške in druge javne blagajnice sprejemati italijansko valuto za zneske, ki naj bi bili plačani v kronah. Člen IV. Vojaške blagajnice bodo smele, ako so zato pooblaščene po vladi, dovoliti izmenjavo kron proti liram v razmerju, navedenem v členu II. v prid institucijam in osebam le v primerjih, vrednih posebnega vpoštevanja. Člen V. Prepovedano je uvažati avstroogrski papirnati denar na zasedeno ozemlje. Ta prepoved se pa ne nanaša na italijanske vjetnike in civilne internirance v kraljestvu in zasedenem ozemlju glede zneskov, ki so njihova last in ki jih prinašajo s seboj izza meje zasedenega ozemlja. Prestopke bodo kaznovali z zaporom od treh do sedem let in obenem zaplenili denar. Sodišča imajo kompetenco odločati o prestopkih. Podpisan: Diaz.

Italijani so razpustili predstojništvo Delavske zavarovalnice. — Trst, 14. dec. Italijanska gubernijska oblast, ki je pred kratkim imenovala vladne komisarje za kreditne zavode in celo za denarne zadruge, ki po naših zakonih niso niti podvrženi taki državni kontroli komisarjev, kakor n. pr. banka, je razpustila predstojništvo "Delavske zavarovalnice" proti nezgodam za Trst, Primorje, Kranjsko in Dalmacijo, dasiravno je bilo predstojništvo zavarovalnice izvoljeno od delodajalcev in delavcev in deloma imenovano od prejšnje vlade. Obenem je bil imenovan za ta zavod vladni komisar, ki naj opravlja funkcije predstojništva, torej tudi glede neokupiranih delov Kranjske in Dalmacije, spadajočih v okrožje imenovane zavarovalnice. To je očitno kršenje mednarodnih predpisov in samo radi tega, ker okupirajoča oblast nima pravice odstaviti legalno konstituirano predstavništvo zavoda, ki je sicer javen, a ne državen, ampak tudi radi tega, ker italijanska oblast sega s to naredbo v vladni delokrog takih pokrajin, ki niso okupirane. Italijanska oblast bi imela storiti ta korak kvečjemu soglasno z ljubljansko in dalmatinsko vlado.

Nesporazumljenje zaradi Jugoslavije v Italiji. — Trst, 14. dec. V polemiki z onim italijanskim časopijsem, ki je glede pakta, sklenjenega v Rimu na kongresu zatiranih narodov habsburške monarhije, drugega mnenja, se "Corriere della Sera" z dne 10. t. m. brani proti napadom, ki mu očitajo, da je nedosleden v svojih nazorih glede Jugoslavije. Med drugim piše: Londonski pakt obsega aneksijo okroglo 750,000 Jugoslovanov po Italiji. Mar misli nasprotno časopisje, da je za nas najbolje, ako imamo teh 750,000 Jugoslovanov kot naše nespravljive sovražnike, ki bodo gojili nepremagljiv iredentizem, podpiran od njihovih plemenskih sobratov, podpihovan od Nemcev, ki silijo na Adrijo in pospeševan od drugih narodov, s katerimi se bodo Jugoslovani lahko združili v zvezo ali zavezništvo?

Občinski svet ljubljanski je imel v soboto 14. dec. slavnostno sejo, na kateri je sprejel vdanostno izjavo vladarju kralju Petru in pozdravni telegram mestu Beigradu.

Nemški občinski svetniki ljubljanski so izstopili iz občinskega sveta Na njih mesta se vpokliče pet socialnih demokratov, eden pristaš JSD in eden pristaš SLS.

Časopisje prosto poštnine. — Poverjenik za pošto in brzojav v Zagrebu je izdal naredbo, ki vse časopise oprošča poštnine.

Italija pred revolucijo. — Belgrad, 18. dec. — Urad srbskega Narodnega sveta javlja: Kakor kaže, je upati, da pride v Italiji kmalu do revolucije. To bi nam položaj jako izboljšalo.

Obstreljevanje Javorja. — Iz Skofje Loke poročajo: 16. dec. zvečer sta padli dve granati v Javorje nad Skofjo Loko in se razleteli v bližini vaške cerkve. Ljudstvo je preplašeno zapustilo domove. Granati nista napravili večje škode, le cerkveni zid sta malo opraskali. Sodi se, da sta prileteli od Blegaša.

Razno.

Kritika nemške revolucije.

Amsterdam. — Nemški neodvisni socialisti so izdali manifest, ki se glasi, da je nemška revolucija sleparija, za kar se imajo nemški delavci zahvaliti večinskim socialistom. Dalje pravi manifest: "Revolucija je uničena, kajti večinski socialisti niso nikdar imeli poguma, da bi bili izvedli prvi njen cilj. Gospoda Ebert in Scheidemann sta kakor dva vladarja starega režima, ki polagata njuno oblast na oboroženo silo in takozvana nemška republika je danes ujetnica oživljenega militarizma."

"Humanite" pobija ligo narodov

Pariz. — Vsi napredni elementi so neprijetno iznenadeni vsled teksta ustave lige narodov. Socialistična "Humanite" piše, da je "gora porodila miško" in nadaljuje, da se ni rodila liga držav, temveč le drugi haaški tribunal. Dalje piše ta list, da sta angleški in francoski imperializem premagala ameriški idealizem. Liga narodov ne odpravlja militarizma niti ne preprečuje vojne, temveč ravno nasprotno: daje povod novim vojnam. Lokalni konflikti, ki so se prej lahko rešili med strankami, se bodo morali zdaj razpihniti v velike požare.

List zaključuje: "Predsednik Wilson je prinesel s seboj 14 točk. Dvanajst je bilo naperjenih proti Nemčiji, ena je bila za svobodo na morjih in druga za ligo narodov. Prvih dvanajst točk je bilo sprejetih, toda točko o svobodi na morju so pokopali mrtvo in točko o ligi narodov so pokopali živo."

Rusi zapustijo Francijo.

Pariz. — Zunanji minister Pichon je obvestil Čičerina, komisarja zunanjih zadev v Moskvi, da bodo vsi Rusi, ki se nahajajo v Franciji, poslani domov čim bodo na razpolago potrebne ladje. V ta namen so se odprla potrebna pogajanja.

Boljševiki na delu za svetovno revolucijo.

London. — Iz Moskve čez Helsingfors je prišlo poročilo, da je svet ljudskih komisarjev dobil novega komisarja, ki bo znan pod imenom "mednarodni komisar", in čigar naloga bo voditi mednarodno propagando za svetovno komunistično revolucijo. Za tega komisarja je imenovan neki Švicar z imenom Moor.

London. — "Daily Express" poroča, da je na Angleškem odkrito gibanje za socialno revolucijo, ki je imela pričeti v kratkem času. Angleški revolucionarji, ki so v zvezi z ruskimi, so pripravili manifest, ki se med drugim glasi: "Proletarijat Anglije, Amerike in Francije mora takoj iztrgati oblast iz rok kapitalističnih izkoriščevalcev in pomagati Rusiji v njenem samem boju za odpravo kapitalizma in svobodo vsega proletarijata."

Gibanje za avtonomijo Macedonije.

Pariz. — James D. Bourchier, ki pozna razmere na Balkanu, kakor malokateri drugi Anglež, se je krepko zavzel za avtonomijo Macedonije in podpira težnje macedonskih delegatov, ki so proti aneksiji macedonske dežele po Grški, Srbiji ali Bolgarski. Bourchier pravi, da so bolgarski prebivalci v večini, toda oni sami pravijo, da bi rajši imeli svojo lastno vlado, kot pa da bi bili podložni Sofiji, kakor bi Hrvatje rajši imeli svojo vlado v Zagrebu, kot pa da bi bili podložni vladi v Belgradu. Najbolj pravična statistika prebivalstva po narodnostih v Macedoniji je: 1.- 136,000 Bolgarov, 322,000 Grkov, 210,000 Srbov v okolišu Kosova, 210,000 Vlahov, 661,000 Albancev, 473,000 Turkov in 69,000 Ciganov.

Avtonomna Macedonija bi segala na vzhodu do sedanje bolgarske meje, na severu do gorovja Kara blizo Skoplja, na zapadu do Albanije in na jugu do morja, kjer je Solun macedonsko naravno glavno mesto.

"Lenin je potolkel Nemčijo", pravi Hoffmann.

Berlin. — General Hoffmann, ki je poveljeval nemškim armadam na ruski fronti in vodil pogajanja od strani Nemcev za brestlitovski mir, je dejal te dni v intervjuju: "Nemčija ni bila premagana na zapadni fronti in nemške armade ni potolkel maršal Foch, ne maršal Haig niti general Pershing, temveč jo je zdrobil navadni civilist, kateremu je ime Nikolaj Lenin. Ako bi se bili ruski boljševiki držali mirovne pogodbe in bi ne bili zastrupili naše armade z revolucionarno propagando ter nas prisilili, da smo morali neprenehoma menjati čete na vzhodni fronti v času, ko smo jih najbolj potrebovali na zapadni fronti, bi bila zmaga na zapadu naša. Moti se, kdor pravi da se je Nemčija igrala z boljševizmom in ga izrabila proti zaveznikom. Ravno narobe: boljševizem se je igral z Nemčijo in je izrabil v svoje koristi."

Hoffmann je priznal, da je nemški generalni štab naredil več velikih napak. Patkenhayneva kampanja na Poljskem je bila napaka, toda največjo napako je naredil gen. Moltke ob Marni, ko se je prvič umaknil izpred Pariza.

Tisza je dal umoriti Ferdinanda.

Bern, Švica. — Z Dunaja poročajo, da je duhovnik, ki je bil izpovednik vojvodinje Hohenberške, žene prejšnjega prestolonaslednika Franca Ferdinanda, ki je bila z njim vred umorjena v Sarajevu 28. junija 1914, izdal brošuro, v kateri trdi, da sta bila Ferdinand in njegova žena žrtvi zarote, katero je zasnoval grof Tisza, tedanji ogrski ministrski predsednik. Tisza je bil v zvezi s cesarskim dvorom na Dunaju pri tej zaroti. Brošura je povzročila veliko senzacijo po vsej Nemški Avstriji in Ogrski. Jedro brošure je, da so ogrski magnatje in aristokratje v zvezi s cesarskim dvorom na Dunaju najeli morilce za Ferdinanda, katerega so se hoteli izbebiti a obenem so hoteli zvaliti krivdo za umor na Jugoslovane, ki so jim bili silno na poti.

ŠVEDSKI SOCIALISTI O POLOŽAJU V RUSIJI.

(Nadaljevanje s 1. strani.)

Pri ruskih boljševikih silno manjka praktičnih in izurjenih ljudi. Vsi sedanji voditelji so v ogromni večini izseljeni, ki so se potikali po raznih državah in zajemali vse svoje znanje iz samih teorij. Nimajo izvežbanih strokovnih unij, na katere bi se mogli zanesti; strokovno gibanje v Rusiji je staro komaj nekaj let in je brez praktičnih izkušenj. Ko je torej prišla revolucija, ki je z enim samim razmahom podrla vse stare administrativne sile, so prišli boljševiki v zelo težak položaj. Pri podiranju in odstranitvi starega sistema je sovjet izvršil imenitno delo — ali ko je bil oder prazen in je bilo treba postaviti nanj nove kulise, se je začela težava. Stari sistem v Rusiji je mrtev, tako čisto je pometen, da ni več sledu za njim, ali novega sistema še ni. Boljševiki so imeli takoj na rokah ogromen problem: Kako spraviti v življenje pozitivne cilje socialne revolucije v obliki novega in boljšega gospodarskega sistema, ne da bi imeli potrebna sredstva za to. Tega problema boljševiki še niso rešili in bilo bi čudežno delo, če bi kaj takega naredili v tem kratkem času in v sedanjih razmerah, ko še vedno divja vojna na vseh straneh sovjetske Rusije.

Delavske mezde se v splošnem niso povečale in je nemogoče, da bi se, ako noče delati gospodarska uprava sovjetske vlade ogromnega deficita. Seveda tukaj pridejo v poštev razmere, katerih niso zakrivili boljševiki. Paralizirana industrija, pomanjkanje premoga, padajoča fizična energija delavcev in nešteti drugi nedostatki izvirajo iz dejstev, da je bila Rusija tri leta v vojni in vojna za njo še ni končana. Nihče ne more zanikati, da niso boljševiki dobri teoretiki; njihov socialni sistem narisan na papirju je silno rožnat in treba je par tednov študiranja, predno človek pride do dna vsem podrobnostim krasnega načrta. Toda upravna zmožnost v praksi ni še kos temu načrtu.

V Rusiji velja načelo, da je vsak član zakonodajne zbornice (centralnega odbora sovjetov) obenem vposlen v izvrševalnih oddelkih vlade. Čudil sem se, ko sem videl, da je Sverdlov, predsednik centralnega izvrševalnega odbora, vposlen kot uradnik, ki izdaja dovoljenja za železniške vozne listke. Nikjer še nisem slišal, da bi zakonodajni poslanec opravljal tudi službo navadnega pisarja. Boljševiki seveda pravijo, da zakonodajstvo ni pri njih nobena državna služba in med najvišjim uradnikom pri vladi in navadnim pisarjem v vladnem oddelku ne sme biti nobene razlike; vsi so delavci in tudi plačani niso več, kakor navadni delavci v tovarni.

(Albert Rhys Williams, ki je bil v Rusiji, piše, da imajo najvišji uradniki vlade, ljudski komisarji, ravno tisto plačo kakor delavci v tovarnah z edino razliko, da dobe po 15 rubljev mesečno več za ženo in za vsakega otroka, če imajo družine. Tako na primer ima Trockij, vojni komisar, 60 rubljev mesečno in Lenin ima tudi 60 rubljev. Ženi obeh tudi delata, zato ne dobita nobene posebne doklade, pač pa dobi Trockij po 15 rubljev za dva otroka, skupaj 90 rubljev mesečno, dočim ima Lenin le 60 rubljev plače, ker je brez otrok. Op. ur.)

Bojim se, da bo ravno ta upravna nezmožnost postala Ahilova peta za boljševiški sistem. To velja tudi voditelji in vsled tega so organizirali velikanski izobraževalni sistem, da vsposobijo delavce za njihove naloge. Inženirji in drugi strokovnjaki morajo poučevati svoje tovariše z besedo in zgledi. Ustanovili so tudi obširni strokovni poučni sistem za mladino, ki je obvezen; vojaki imajo tudi svoje šole in abecednik je glavna knjiga v rdeči armadi. V veljavi je tudi zakon za prisilno delo in nihče, ki je fizično in duševno zmožen kakšnega dela, ne sme lenariti. Pri šolskem poduku, ki je obvezen, so zadržki. Otroci, katerih stariši delajo ali čakajo v dolgih vrstah za dnevni živežni odmerek, morajo ostati doma. V Petrogradu dobe šolski otroci vsak drugi dan hrano od države. V petrogradskih šolah ni več nobene razlike med otroci delavcev in bivših kapitalistov.

Največ uspeha imajo boljševiki pri organiziranju rdeče armade, dasiravno so izvzeti iz vojaške službe vsi izurjeni delavci in tudi velik del bivšega srednjega stanu (buržoazije) mora opravljati trda fizična dela. Oficijelno ime armade je: "Kmečka in delavska rdeča armada." Disciplina v armadi je zdaj izvrstna. Spomladi nameravajo imeti 100,000 izvežbanih častnikov. Šola za častnike, ki ne znajo čitati in pisati, traja osem mesecev, za tiste, ki niso analfabeti, pa štiri mesece. Izvežbovalni sistem v armadi je z majhnimi spremembami posnet po stari armadi in tudi salutiranje je uvedeno v častniških šolah.

Leon Trockij potuje okrog kot praveati general. Pregleduje čete, nadzira vojaške vaje in se pogovarja z vojaki, katere ogovarja z besedo: sodrugi. Vojaki so tudi odlikovani za hrabrostne čine, toda namesto kakšnih križcev ali svetinj dobe žepno uro. Kadar Trockij podeli vojaku žepno uro, ga najprej poljubi na lice po starem ruskem običaju. Kakor izgleda, bo sovjetska Rusija kmalu postala socialistično-militaristična sila.

Motil bi se, kdor bi rekel, da je danes v Rusiji kakšne vrste socializem. Tega še dolgo ne bo. To zna tudi Lenin in vsi ostali voditelji, ki pravijo, da je Rusija danes v "prehodni dobi v socializem."

Ali je v Rusiji rdeči terorizem? Peters, član sovjetskega revolucionarnega sodišča v Petrogradu, mi je pravil, da je njegov odbor obsodil na smrt kakih 3000 zarotnikov in protirevolucionarjev. Ker je pa v Rusiji kakih 500 revolucionarnih sodišč, ki niso zadnje čase počivala, mora biti število usmrčenih zelo veliko. Pred kratkim je bila izdana naredba, da sodišče, to je v ta namen postavljeni odbori, ne smejo obsoditi na smrt jetnika brez zaslišanja in obravnave, izvzemši kadar je dokaz o zaroti očividen. Mnogi odbori pa lahko zlorabijo to izjemnost in eksekucije brez obravnav se nadaljujejo.

VELIK POŽAR V BRAZILJANSKEM PRISTANU.

Rio Janeiro. — V tukajšnjem pristanišču je nastal ogenj, ki se je razvil v velik požar. Pogorela so skladišča, v katerih je bila kava in juta. Škoda znaša $5,000,000.

POZOR GOZDARJI!

Dober kovač želi stalno delo pri gozdarjih. Imam večletno skušnjo v gozdarskem poslu. Ako kje potrebujete takega delavca, tedaj pišite na: F. C., 685 Elandale, E. Akron, O.

Rojaki pozor!

Cenjenim rojakom se naznanja, da se je ustanovila družba THE AMERICAN AMUSEMENT & THEATRE CO, INC. z glavnico $100.000 z namenom, da nabavi kar več mogoče gledališč. Načrti so že izdelani kje se bode vzelo 10 gledališč v letu 1919, od katerih se sedaj že lastuje dva in imamo dva pod arom. Za vse te stvari je pa potrebno veliko denarja. Družba sedaj nudi naprodaj svoje delnice po zelo nizki ceni $1.00 vsaka. Dobiček je preračunjen, da bi mogel doseči do 40% v letu 1919. Pišite po natančnejša pojasnila na naslov:—

Mr. John Bahorich, 129 Bakewell Bldg., Pittsburgh, Pa.

Cenjeni rojaki pozor!

Cenjenim rojakom naznanimo, da mi kupujemo vse Liberty Bonde ter jih plačujemo v gotovem denarju po dnevnem KURZU (njih vrednosti). Rojaki, katerim je nemogoče priti osebno v naš urad, naj pošljejo svoje BONDE v priporočenem pismu (registriranem), ker na drug način mi nismo odgovorni v slučaju izgube po poštni ali drugi pošiljatvi. — Pošljite na naslov:

Mr. John Bahorich, 129 Bakewell Bldg., Pittsburgh Pa.

John Žerovec.

THE FIRST NATIONAL BANK CHISHOLM, MIN.

daje posebno pozornost na vse Slovenske rojake, ki vlagajo denar v hranilnici. Vaš rojak J. Osbolt se je vrnil k nam vslužbo in bode vselej točno pazil na vse vaše potrebščine pri naši hranilnici. Oglasite se pri njem, on vam bode točno in uljudno postregel. Hranilnica (bank) je odprta vsak dan od 9 ure zjutraj do 3 ure popoldne in v sobotah pa zvečer od 7 do 8 ure. Pridite in se prepričajte!

Slovenska Narodna Podporna Jednota.

Ustanovljena 9. aprila 1904. — Inkorp. 17. junija 1907 v drž. Illinois.

GLAVNI STAN: 2657-59 SO. LAWNDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS

GLAVNI ODBOR ZA DOBO 1919-1922.

Izvrševalni odbor.

UPRAVNI ODSEK.

PREDSEDNIK: Vincenc Canjkar, 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill
PODPREDSEDNIK: Anton Hrast, Box 140, Canonsburg, Pa.
TAJNIK: John Verderbar, 2708 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
TAJNIK BOLNIŠKEGA ODDELKA: Paul Berger, 2657-59 So. Lawndale av., Chicago.
BLAGAJNIK: Anton J. Terbovec, Box 1, Cicero, Ill.
UPRAVITELJ GLASILA: Filip Godina, 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

POROTNI ODSEK.

Jože Ambrožič, predsednik, Box 351, Canonsburg, Pa.
John Underwood, 406 Hay St., Springfield, Ill.
Martin Železnikar, Box 276, Barberton, Ohio.
Jos. Radišek, Box 432, Smithton, Pa.
Frank Somrak, 5800 Prosser Ave., Cleveland, Ohio.

BOLNIŠKI ODSEK.

OSREDNJE OKROŽJE: Paul Berger, predsednik, 2657-59 So. Lawndale av., Chicago, Ill.
VZHODNO OKROŽJE: Rudolf Pleteršek, Box 436, Bridgeville, Pa.
Anton Radišek, Box 73, Wick Haven, Pa.
ZAPADNO OKROŽJE: Anton Šular, Box 104, Gross, Kans., za jugozapad.
Lou Kuhar, Box 246, Gilbert, Minn., za severozapad.

Nadzorni odbor.

Matt Petrovič, predsednik, 14815 Hale Ave., Collinwood, Ohio.
Jakob Ambrožič, 418 Pierce St., Eveleth, Minn.
Jos. Kalan, 6101 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

Tiskovni odbor.

Vincenc Canjkar, Jože Ambrožič in Matt Petrovič.

ZDRUŽITVENI ODBOR.

PREDSEDNIK: Frank Alič, 2154 So. Crawford Ave., Chicago, Ill.
John Trčelj, Joe. Skuk,
Joško Oven, Mary Udovič,
VRHOVNI ZDRAVNIK: Dr. F. J. Kern, 6202 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.
ODGOVORNI UREDNIK "PROSVETE": Jože Zevrtalik.

POZOR! — Vse denarne pošiljatve in stvari, ki se tičejo glavnega izvrševalnega odbora in jednote sploh, naj se pošiljaje na naslov: John Verderbar, 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Vse zadeve bolniške podpore naj se pošiljaje Paul Bergerju, tajniku bolniškega oddelka v gl. uradu.

Vse pritožbe glede poslovanja v gl. izvrševalnem odboru se naj pošiljaje M. Petroviču, predsedniku nadziornega odbora, čigar naslov je zgoraj.

Vsi prizivi na gl. porotni odsek se naj pošiljaje na naslov: Jože Ambrožič, Box 351, Canonsburg, Pa.

Vse pritožbe proti uredništvu glasila se naj pošiljaje predsedniku tiskovnega odbora Vincenc Canjkarju.

Vsi dopisi in drugi spisi, naznanila, oglasi, naročnina in sploh vse, kar je v zvezi s glasilom jednote, naj se pošilja na naslov: "Prosveta", 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Ameriške vesti.

DEMOKRATJE NISO ZADOVOLJNI S CLARKOM.

Washington, D. C. — Mnogi demokratje niso zadovoljni, da bi bil Clark vodja demokratične manjšine v prihodnjem kongresu. Ti demokratje pravijo, če bo Clark izvoljen voditeljem demokratične manjšine, da ne more zanje govoriti v prihodnjem kongresu. Opozicijonalci pravijo, da je bilo vodstvo Clarka in Kitchina poraženo pri volitvah v novembru in če ostaneta še nadalje voditelja, da se demokratična stranka izgubila vse šanse, da pride še kedaj na krmilo.

V prihodnji kongresni zbornici bo 196 demokratov. Od teh demokratov je 73 obljubilo, da ne marajo Clarka več za voditelja in da izvolijo moža bolj naprednih misli.

V republikanski stranki se je tudi pojavila opozicija proti kongresnikom stare šole, ki pa ni prodrla. Boj v demokratični stranki proti nazadnjaški struji najbrž konča z ravnotakim uspehom kot v republikanski, zategadel se prav lahko dogodi, da bodo v bodočem kongresu večkrat glasovali mešano, to pomeni, ne po strankah, ampak po strujah: napredna struja skupaj, nazadnjaška pa zopet složno zase.

VOJAKI SE VRAČAJO DOMOV.

New York, N. Y. — Parniki 'Leviathan', 'Mauretania', 'Coronia' in "Maiden" so pripeljali nad 18.000 ameriških vojakov iz Francije. V Boston je pa parnik "Vedic" pripeljal nad 2.000 vojakov.

Vojni deparment naznanja, da je iz Francije odrinilo pet parnikov na morje, na katerih so vkrcani vojaki.

FORD JE PREJEL ZADOŠČENJE.

Washington, D. C. — Ob času zadnjih volitev so republikanski listi prinesli vest, da so Fordove hitroplovne ladje pomanjkljive. Mornariški podosek je preiskal obtožbo, zaslišal mornarske eksperte in zdaj je naznanil rezultat te preiskave.

Preiskava je dognala, da so te ladje najboljše ladje za lov potapljač.

TEHTEN VGOVOR.

Parkersburg, Pa. — Zamorec John Epperson in zamorka Ethel Whitman sta predlagala po svojih zagovornikih na kriminalnem sodišču, da se obtožbi proti njima zavržeta, ker so zamorci v okraju Harrison izključeni od porotne službe. V svoj zagovor sta navedla tak dogodek, ki se je odigral v okraju McDowell. Takrat je najvišje sodišče izreklo, da je obtožba neveljavna, ker so bili zamorci izločeni od porotne službe.

Epperson je prelomil prohibicijoške postave, zamorka je pa obstrelila neko drugo zamorko. Sodišče še ni podalo razsodbe.

STARA PESEM.

Steubenville, O. — Jurij Rebič ni vedel, da je samokres nabit in ga je nameril na svojega prijatelja in sprožil. Krogla je zadela njegovega prijatelja Snodgrassa v trebuh. Prepeljali so ga nevarno ranjenega v bolnišnico. Rebiča so pa aretirali. Kasneje so ga izpustili, ko je njegov prijatelj potrdil, da ga je Rebič obstrelil po nesreči.

MESARJI SO PODRAŽILI GOVEDINO.

Pittsburgh, Pa. — Mesarji v Chicagu so podražili govedino v trgovini na debelo za štiri cente pri funtu.

Iz zanesljivih in dobro podučenih krogov prihaja vest, da pojde cena mesu zopet kmalu kviško.

F. W. Wadell, šef tvrdke Armour & Co., je dejal: "Cene pojdejo kviško v prihodnjih treh letih."

Uradniki mesarske tvrdke izjavljajo, da se podraži tudi prašičevina in da bodo kmalu prašiče prodajali po $20 sto funtov žive teže. Prepoved za izvoz prašičevega mesa je odpravljena in cene pojdejo zanesljivo navzgor.

Meso igra zelo važno vlogo pri ljudski prehranitvi in zato je brezmiselna trditev nekaterih privatnih podjetnikov, da je treba znižati delavske mezde. Take zahteve privatnih podjetnikov povzročajo le nepokoj v industriji, kajti delavska gospodinja že sedaj komaj izhaja z moževim zaslužkom pri tej draginji. Vsako znižanje delavske mezde v tem času ne more povzročiti drugega kot nepokoj med delavci. O tem so edini tudi podjetniki naprednih nazorov, zato svare svoje nestrpne tovarše, naj nikar ne govore o znižanju delavskih mezd, ker take besede učinkujejo na delavsko maso tako, kakor če kdo olje vliva v ogenj.

Pametni podjetniki ne govore o znižanju delavske mezde, ampak skušajo z boljšo obratno metodo nadomestiti, kar drugi mislijo prihraniti z znižanjem delavske mezde.

SNEŽEN PLAZ JE VRGEL LOKOMOTIVO RAZ TIR.

Denver, Colo. — Blizo Sapinera, Colo., je prihrumel s hriba velik snežen plaz, ki je vrgel lokomotivo štev. 315 na Denver & Rio Grande železnici raz tir. Lokomotiva je padla na led v reki Gunnison, kjer je obležala. Nihče ni bil poškodovan.

NEPRIJETEN OBISK OD POLICIJE.

New York, N. Y. — Kakšnih 59 oficirjev in 150 civilistov in ženskih v nočni obleki je zagnalo divji krik, ko je policija proti jutru preiskala prostore "Metropolitanskega artističnega kluba." Ženske in možki so se skrivali pod posteljami in na stopnicah, ki služijo ob času požara, toda bistrim očem policajev, ki so vajeni te gonje, niso ušli. V pol ure je policija polovila vse grešnike in zapisala njih imena. Nekaj grešnikov in grešnic je pa policija kar odgnala s sabo na policajsko postajo, kjer jih je zaslišal sodnik Groehl.

Klubovi prostori so poznani kot glavna pivnica za oficirje.

ZAMORCI PROTESTIRAJO PROTI DEPORTACIJI

New York, N. Y. — Organizacija za napredek zamorcev je odposlala protest delavskemu tajniku Wilsonu radi deportacije zamorcev iz Coatesvilla, Pa. Deportirani so bili zamorci, ki so bili zaposleni v vojni industriji in so bili brez dela. Deportacijo so izvršili državni konstablerji. Prepis protestne rezolucije je bil poslan tudi governerju in županu mesta Coatesvilla.

SOPROG V VLOGI DETEKTIVA.

Pittsburgh, Pa. — J. R. Powers je bil radoveden, kam zahaja njegova žena ob večerih. Odločil se je, da ji nekega večera sledi in se tako prepriča, kam jo vodijo njena pota. Nekega večera je šel za njo in opazil, da se ji je na potu pridružil neznanec. Šel je za njima in pot je vodila do nekega prenočišča na severni strani mesta. Ko je soprog opazil, da je soproga izginila s tujcem v prenočišču, je hitel po policaja, ki je aretiral njegovo soprogo, tujca in gospodinjo prenočišča. Umazano perilo se je pralo drugi dan na sodišču.

VLADA BO PRODAJALA SOLITER IN BAKER.

Washington, D. C. — Vojni department je napravil s producenti bakra sporazum, po katerem vlada kupi prebitek v zalogi po obstoječi tržni ceni in priračunijo se le aktualni prodajalni troški. Ravnotako je bil dosežen sporazum, po katerem bo vlada prodajala prebitek solitra v zalogah.

ALI BODO PROFESIJONALNI IGRALCI PLAČALI DAVEK?

St. Louis, Mo. — Zvezni davkar naznanja, da je nad sto profesijonalnih igralcev za denar poslalo davčne pole s pripombo, da je igranje snedlo njih dobiček.

PROTI CIGARETAM.

Salt Lake City, Utah. — Senat je z 11 proti 4 glasovom sprejel postavo, ki prepoveduje izdelovanje in prodajo cigaret v državi Utah. Predloga pojde sedaj pred zbornico.

STEBRI REDA IN MIRU SE PEČAJO S TIHOTAPSTVOM.

Evansville, Ind. — Sodna dvorana je bila nabita do zadnjega kotička, ko so vanjo vstopili James Boner, profesijonalni igralec za denar in buroazni političar, Eugene McKinney, bivši jetničar okraja Vandenburg in uslužbenec na policijskem čolnu na reki Ohio, Fred Schroeder, sin bogatina, Ell Harp, posestnik motorne ladje in njegov sin Roy Harp, da se zagovarjajo na obtožbo tihotapstva z žganjem. Šerif Herbert je aretiral petorico pred par tedni, ko je hotela razložiti za $3,000 žganja. Proti obtoženeem je obravnava takoj pričela. Napram Harperjevemu sinu je obtožba črtana, političar Bonner je pa prosil, da se proti njemu obravnava vrši pred drugim sodnikom. Sodnik je dovolil premestitev obravnave.

IŠČEM SVOJEGA BRATA

pred leto in pol sva delala skupaj na Rains, Utah in od tedaj mi ni nič znano, kam je odšel. Videl sem njegovo ime lansko leto v Prosveti (Geo. Lukman), da je šel k vojakom, spadal je k društvu "Mangart" štev. 113, S. N. P. J. v. Sunnyside, Utah. Ako cenjenih rojakov in čitateljev ve za njegov naslov, prosim, da mi ga naznani, če bo pa sam čital ta oglas naj se prijavi na moj naslov: **Frank Lukman, 810 First St., Portlant, Oregon.**

Naročniki Pozor!

Poštni zakon zahteva, da je vaša naročnina plačana v naprej. Znamenje (Marc 31-19) pomeni, da vam naročnina poteče na ta dan. Ponovite jo pravočasno, da se vam lista ne vstavi. Ako lista ne prejmete, je mogoče vstavljen, ker ni bil plačan. Ako je vaš list plačan in ga ne prejemate, pišite nam dopisnico stari in novi naslov.

Naši zastopniki so vsi društveni tajniki in drugi zastopniki, pri njih lahko plačate naročnino.

Naročnina za celo leto je $4.00 in za pol leta pa $2.00. Člani S. N. P. J. plačajo za pol leta $1.40 in za celo leto $2.80.

Naročnino lahko tudi sami pošljete na naslov:

UPRAVNIŠTVO 'PROSVETA',

2657 S. Lawndale Ave.,

Chicago, Ill.

ZASTONJ!

Naš slovenski semenski katalog za leto 1919 pošljemo brezplačno vsakemu ako nam piše zanj. Ne pozabite pisati po enega takoj. S tem si prihranite vaš denar. Naslov je:

International Seed Co.,

101 Dixon Bldg.
PITTSBURGH, PA.

POZOR KROJAČI!

Delo dobita dva izurjena krojača, ki znata delati rekelce, telovnike in hlače. Delo je stalno, plača po dogovoru. Pišite ali pa pridite osebno na naslov: J. A. Ambrožich, P. O. Box Q., Eveleth, Minn.

FIZIKALEN DEPARTMENT.

Spisal Dr. Wellsman.

Jetrne bolezni.

Vsak nered v žolčnem sistemu deli bolečine v jetrah; posebno hudo je pri **kronično bolestno stanje**, ki se pojavlja vsled **nedelavnosti in pritiska** v jetrah. Včasih nimate zadosti žolča, ali je pa morda isti pokvarjen; to lahko nastane posamezno, ali oboje naenkrat. Včasih nastane ta bolezen vsled tega, ker cevka, ki odvaja žolč iz jeter v čreva ne deluje redno.

To se večkrat pojavlja tudi vsled tega, ker je ona cevka zamašena z debelo žlezo, včasih pa tudi s takozvanim žolčnim kamenom. Žolč sili potem nazaj v svoj mehur, ker se spušča po številnih malih žilicah v prsno votlino od tam gre pa žolč dalje do srca, kjer se meša s krvjo. Žolč ki kroži na neredni in nepravi način kamor po svojem naravnem toku ni namenjen, povzroča bolezni z jako nevarnimi posledicami. Žolč se mora pravilno pretakati in mešati z napol prebavljeno hrano. Vsled nerednosti v žolčnem sistemu nastane: zabasanost, včasih tudi driska; vetrovi v želodu in črevesju bolnika se lotijo tudi gliste, ali pa dobi krvavnica (zlato žilo).

Goste snovi žolča, ki se na ta nečin mešajo s krvjo, uplivajo tudi več ali manj na male krvne celice pod kožo; to povzroča ražne kožne bolezni. Koža postaja vedno bolj in bolj rumenkasta; to pomenja zlatenico. Tudi bela barva v očeh se pretvarja v zelenkasto in rmenkasto. Žolč se več ali manj čisti iz krvi, pretaka se v ledice, od tam pa se meša z urinom.

Jezik je v takem slučaju prevlečen z belo, ali rjavo snovjo. Večkrat se vname notranji del želodca ali črevesja. Bolnik ima zdaj ali mržnjo do jedi, ali ima pa ravno nasprotno zelo dober tek (okus).

Cloveka teži čez želodec in prsa; ima slabo spanje, hude sanje; je splošno slabega razpoloženja in potrebuje energije.

Z eno besedo, takega bolnika se lotejo skoro vse trebušne bolezni: zlatenica, kolika, krvavnica, in griža in druge. Vse te bolezni nastajajo vsled nerednosti v jetrah.

Najbolj uspešno zdravilo za bolnika je, da se mu da vsak večer pred počitkom eno, ali dve laxcarin tablice; ali toliko, da bode svoje črevesje že naslednje jutro izčistil. Laxcarina naj se mu da po potrebi, več, ali manj, da bo uspešno deloval. Jemati se ga mora toliko časa, dokler je potreba. V obče zadostujejo tri škatlje laxcarina; največ jih pa šest že zadostuje.

Laxcarin prodaja samo: LAXCARIN PRODUCTS CO., Dept. Z—1, Pittsburg, Pa. Cena ene škatlje en dolar; celo zdravljenje, šest škatelj pet dolarjev. Razpošiljamo ga po pošti ko prejmemo gotovi denar, poštno nakaznico, ali znamke. — Odklanjajte nadomestila.

NAPREDEK

"Prosveta" piše za blagostanje ljudstva. Ako se strinjaš z njenimi idejami, podpiraj trgovce, ki oglašajo v Prosveti. — V zalogi imam vse za vsakdanje potrebščine po zmerni ceni.

ANTON ZORNIK,
Herminie, Pa.

POZOR SLOVENSKI MESARJI!

Slovenska zadružna zveza v Clevelandu-Collinwood, O., išče izučenega slovenskega mesarja, ki je zmožen vršiti ta posel, lepa prilika in ugodnost. Plača po dogovoru. Prosilci naj se prijavijo, na sledeči naslov:

Slovenska Zadružna Zveza, 667. E. 152. Str. Collinwood, Ohio.

Tisi, ki imate resni namen, se takoj oglasite.

Z ognjem in mečem.

ZGODOVINSKI ROMAN.

Poljski spisal **Sienkiewiwicz.** — **Poslovenil Podravski.**

(Nadaljevanje.)

XIII.

Lahko si misliš, kako je sprejel knez odgovor, ki ga mu je prinesel ob svitu Skretuski od Osinskega in Koriekega. Vse se je obračalo tako, da je bilo treba res tako velike duše, kakoršno je imel ta železni knez, da se ni upogne, obupa [illegible]

[illegible]

"Torej jim je knez Dominik dal to propoved?" vpraša knez

"Da! Pokazala sta mi njegovo pismo."

Jarema se opre z obema rokama ob stol ter skrije v dlani svoj obraz. Čez nekaj časa jame govoriti tako:

"Zares, to je preveč, nego more človek prenesti. Mar naj res jaz sam delam, namesto pomoči po okušam še razžaljenje? Ali bi mar ne bil mogel tudi jaz iti v Ladomirje na svoja posestva, in tam mirno živeti? Zakaj nisem učinil tega? Samo radi ljubezni do domovine! To je plačilo za trud, za zgubo lastnega premoženja, za kri. . ."

Knez je govoril mirno, toda taka grenkoba in žalost je odmevala v njegovem glasu, da je srca vseh napolnila z žalostjo. Starejši polkovnik in mlajši zmagovalci iz poslednje vojske so ga sočutno gledali. Razumeli so, kako hud boj bojuje sam seboj ta jeklen mož, kako grozo trpi njegov ponos pri tej novici. On, knez, vojvoda ruski, senator poljske ljudovlade, se je moral umikati — Hmelnickiji in Krivonosu! on malo ne sam vladar ki je še pred nedavnem sprejemal poslance tujezemskih vladarjev, on naj se umakne s polja slave, zapre se v kak gradič ter čaka na posledice vojske, katero bodo drugi vodili, ali pa ponižujočih pogodeb. On, vstvarjen za velike namene, čuteč v sebi moč, da bi jih dosegel — moral se je čutiti onemoglega.

Trpljenje in trud zadnjih dni videl si tudi na njegovem licu. Močno je shujšal, oči so se mu udrle; kakor krokarjevo perje črni lasje jeli so mu siveti. Pri vsem tem je kazalo njegovo lice veličasten mir, ponos mu ni pustil kazati ljudem svojega trpljenja.

"Ha! pa naj bodi!" reče "Pokažimo nehvaležnej domovini, da znamo zanjo vojskovati se, pa tudi umreti. Razume se, da bi si želel slavnejše smrti, nego je najdem v vojski s prostaki. Pa saj hočem!"

"Svitli knez!" seže mu v besedo vojvoda kijevski; "ne govorite še o smrti. Čeravno ni znano, kar je Bog komu namenil, vendar je lahko mogoče, da je še jako daleč. Občudujem vaš viteški duh, vendar se ne morem jeziti ni na kraljevega namestnika, ni na kancierja in svetovalce, hočejo s pogodbami preprečiti vojsko; zakaj poroki kristjanske krvi se prelivajo, dobiček od naše nesloge pride le našim vnanjim sovražnikom na korist."

Knez dolgo gleda vojvodo, naposled reče:

"Pokažite premaganim milost, — sprejmejo jo hvaležnoj pri zmagovalcih pa si nakoljete s tem samo zaničevanje. Dobro bi bilo, ko bi bisdar ne tlačili naroda! Ker se je pa vstaja vnela, treba jo je zadušiti ne s pogodbami, marveč s krvjo. . . Drugače sramota in pogin nam vsem!"

"Nasprotno, preje bomo poginili, če nadaljujemo vojsko na svojo roko," odvrne vojvoda.

"Gospod, hočete reči, da ne pojdete z menoj?"

"Poslušajte svitli knez! Bog mi je priča, da se to ne zgodi radi nenaklonjenosti do vas. Vest mi pravi, naj ne izpostavljam svojih ljudi očitnej poginu, draga je kri, ki še prav pride poljskej vladi."

Knez umolkne. Čez kratko pa se obrne k svojim polkovnikom:"

Čemu biti bolan in slab?

KO STE LAHKO ZDRAV IN KREPAK.

Pridite k meni, jaz sem specialist s tridesetletno izkušnjo v nekaterih največjih bolnišnicah. Jaz sem ozdravil že tisoče bolnikov in sem v stanju tudi vam pomagati.

Ne trpite dalje. Pridite k meni in sledite mojim nasvetom. Pregledba s X-ray žarki brezplačno.

Jaz imam najnovejše električne aparate in moja skušnja mi omogočuje uspeh, kjer drugi zdravniki niso uspeli.

"606" ZA KRVNE BOLEZNI "914"

Ako trpite vsled krvne bolezni, slabosti, krvi, ali obistne nerednosti, kožne bolezni, ali kakšne tajne bolezni, pridite v moj urad in jaz vam po možnosti pomagam.

PROFESSOR DR. MOORE'S

407 FOURTH AVENUE PITTSBURGH, PA.

Preko velike pošte.—Nad restavrantom.

Prinesite ta oglas s seboj.

ČITATELJEM "PROSVETE" SE PRIPOROČA

Dr. W. J. Osborne, Specialist za Slovence.

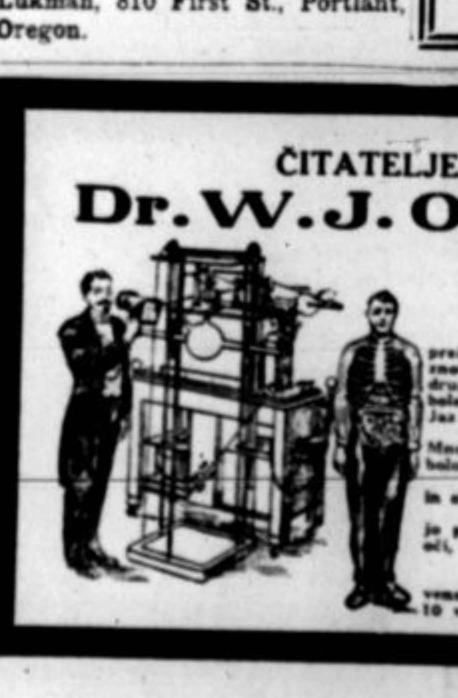

113 Smithfield Street, Pittsburgh, Pa.

Drugo nadstropje. En blok od Baltimore in Ohio postaje.

(Drugikrat pazite na pravi naslov).

Ako želite točno dognati kakšno bolezen imate tedaj pridite k meni, da vas preiščem na X Ray električnem stroju s katerim se lahko pregleda vaš celi život znotraj kot na dlani. Meni ni treba vgibati kakšno bolezen imate kot to delajo drugi zdravniki ki nimajo takega stroja za točni pregled in pravilno zdravljenje bolezni. Potem pašte ne zdravim nikogar. Ni treba pisati, ampak pridite osebno. Jaz moram bolnika osebno pregledati in šele potem ga lahko pravilno zdravim.

Dr. Osborne je danes smatran med prve in najboljše specialiste v Pittsburghu. Mnogo let že zdravi s dobrim uspehom bolne može in žene. K njemu prihajajo bolniki od blizu in daleč.

Dr. Osborne zdravi želodčne bolezni, jetra in nečisto kri, bolezni mehurja in obisti, prsi in trganja.

Ako mislite, da imate trakulje v želodcu, pridite se prepričajte in ako je jaz je prežemem. Zdravim tajne bolezni, glavobol, srčne bolezni hrbta, ledja, bolne oči, ušesa in grla.

Za vsako bolezen brez izjeme se lahko zaupno obrnete do Dr. Osborne. Nasvet in površni pregled brezplačno. Moje cene so zmirne. Govori se slovenski jezik. Uradne ure so: od 9 zjutraj do 6 zvečer. Ob nedeljah pa od 10 v jutro in do 2 popoldne. Prinesite ta oglas seboj.